

ОТЧЕТЪТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА -
НАКРАТКО

2022

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Основната цел на настоящия информационен бюлетин е **да представи накратко и по разбираем начин основните акценти в отчета за изпълнението на Бюджет 2022.**

Отчетите за изпълнението на държавния бюджет по показателите, по които е приет, и на консолидираната фискална програма (КФП) са въз основа на годишните отчети на първостепенните разпоредители с бюджет и отчета на централния бюджет. Планирането, изпълнението и отчитането на КФП се извършва на **касова основа**.

Държавният бюджет е годишният финансов план на държавата и се приема ежегодно от Народното събрание със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година. Освен държавния бюджет, Народното събрание приема и Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване и Закон за бюджета на Националната здравноосигурителна каса при осигурена съгласуваност с държавния бюджет и включване в годишните разчети по консолидираната фискална програма. На местно ниво общинските съвети приемат бюджетите на общините, като размерите на бюджетните взаимоотношения с държавния бюджет съответстват на приетите със закона за държавния бюджет за съответната година. Бюджетите на Българската академия на науките, Държавните висши училища, Българската телеграфна агенция, Българската национална телевизия, Българското национално радио, както и другите обособени лица и структурни единици, включени в консолидираната фискална програма, се приемат от управителните им органи съгласно законите, уреждащи техния статут.

Консолидираната фискална програма е система от обобщени показатели на включените в нея бюджети, сметки за средства от ЕС и сметки за чужди средства на бюджетните организации. Чрез показателите на КФП се прави оценка на провежданата политика в областта на приходите (данъчноосигурителната политика, ефективността на приходните администрации, формирането на неданъчните приходи, администрирането на помощите и др.), за преразпределителната функция на държавата и за приоритетните сектори, финансирани с публични средства. Бюджетното салдо, приходите и разходите по КФП са основните показатели при представянето на фискалната политика.

Акцент на фискалната политика е и разглеждането на показателите на т. нар. **начислена основа за сектор „Държавно управление“**, който съгласно Европейската система от сметки 2010 (ЕСС 2010) включва всички институционални единици, които са производители на непазарна продукция, предназначена за индивидуално и колективно потребление. С други думи това са всички органи и институции на законодателната, изпълнителната и съдебната власт на държавата, вкл. общинските администрации и социалноосигурителните фондове. Този сектор включва и ограничен брой нефинансови предприятия с предимно непазарна продукция, контролирани от централното правителство или общинските администрации, които са извън обхвата на КФП, както и нетърговски организации извън КФП, но контролирани и основно финансирани от централното правителство и общинските администрации.

Независимо от различния обхват и методология за изчисляване на основните показатели по КФП и на сектор „Държавно управление“, техният преглед показва от различен ракурс целите и резултатите на провежданата фискална политика и бюджетната позиция за съответния период.

Основни макроикономически индикатори¹ през 2022 г.

¹ Данните на НСИ за 2022 г. са предварителни и съответстват на използваните при изготвянето на Отчета за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2022 г. и придружаващите го документи, приет с Решение на МС № 664/29.09.2023 г.

Съпоставка на отчетните данни за brutния вътрешен продукт с допусканията и параметрите, заложи в макроикономическата прогноза по ЗДБРБ за 2022 г.

При съставяне на бюджета се използва за база макроикономическа прогноза на Министерството на финансите, която се основава на определени допускания и оценки към момента на нейното изготвяне. Съпоставката на реалните отчетни данни за brutния вътрешен продукт с използваните прогнозни оценки на етапа на планиране дава възможност да се оцени до каква степен изпълнението на бюджета следва прогнозирания макроикономически сценарий и да се обособят факторите, допринесли за отклонение на отчетните данни от прогнозите. Голяма част от тези фактори е трудно да бъдат обхванати и правилно оценени на етапа на изготвяне на прогнозата. Следващите редове обясняват наблюдаваните разлики между прогнозните и отчетните стойности на brutния вътрешен продукт за 2022 година.

Представената съпоставка на отчетните данни за 2022 г. е спрямо макроикономическата прогноза², с която бе приет ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г.

Номиналната стойност на brutния вътрешен продукт за 2022 г. по отчетни данни към април 2023 г. е с 14 890 млн. лв. по-висока от прогнозата, използвана в ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г., изготвена през май 2022 г. Около 7,1 млрд. лв. от разликата се дължи на ревизия на данните за БВП за 2021 г., публикувана през октомври 2022 г., а останалата част (7,8 млрд. лв.) е резултат от разминаване между прогноза и отчет. Номиналната стойност на БВП за 2022 г. нарасна с 19 % при прогноза за растеж от 13,4 %.

Реалният растеж на БВП бе по-висок от прогнозирания в ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г. с 0,5 пр. п. Компонентите с по-голям положителен принос за растежа от очаквания бяха крайното потребление и изменението на запасите. В същото време бруто образуването на основен капитал и нетният износ бяха с по-съществен отрицателен принос. Публичното и частното потребление бяха компонентите с най-голямо разминаване в положителна посока. Очакванията бяха, че по-слабото нарастване на реалния разполагаем доход и повишената несигурност ще доведат до по-съществено забавяне в растежа на потреблението на домакинствата, но неговото увеличение се оказа устойчиво.

Освен по-висок спрямо очакванията реален растеж бе регистриран и по-голям дефлатор на БВП (с 4,9 пр. п.). Принос за второто имаха всички компоненти, но най-вече дефлаторът на потреблението на домакинствата, който достигна 16,6 % и надмина средногодишната инфлация както по ХИПЦ, така и по ИПЦ.

През 2022 г. растежът на заетостта (съгласно дефиницията на ЕСС 2010) бе с 0,4 пр. п. по-нисък от прогнозирания в актуализирания вариант на бюджета от май 2022 г. Основната причина за това е по-ниският брой на украински бежанци, които бяха интегрирани на българския пазар на труда през втората половина на годината. Допускането бе, че към края на 2022 г. около 35 хиляди украинци ще бъдат заети в български фирми и предприятия, докато в действителност техният брой бе около 7 хиляди души. Отчетената стойност на коефициента на безработица е много близък до прогнозирания коефициент (с 0.2 пр. п. по-нисък от него).

По-съществено разминаване се наблюдаваше по отношение на компенсацията на един нает, като заложиеният номинален темп на показателя бе с 9,1 пр. п. по-нисък спрямо отчетните данни.

² https://www.minfin.bg/upload/52199/MacroForecast_May2022_bg.pdf

Последното отразяваше ревизията на данните, очакванията за по-ниска икономическа активност, по-нисък принос на публичния сектор, както и липсата на ефект по линия на интеграцията на украинските бежанци.

Развитието на войната в Украйна промени съществено очакванията в средносрочен период за международните цени на основните суровини, което доведе и до ускорение на инфлацията над очакваното. Разликата между прогноза и отчетено изменение на ХИПЦ в страната беше по-малка по отношение на средногодишната инфлация в сравнение с тази в края на 2022 г., което се свързва най-вече с наблюдаваното по-късно забавяне на годишния темп на инфлация. Най-съществено различие имаше по отношение на прогнозата за поскъпването на енергийните стоки, като може да бъде обяснено най-вече със същественото поскъпване на природен газ и твърди горива на международните пазари, което и при двете суровини бе почти два пъти над очакваното.

По отношение на платежния баланс, през 2022 г. бе отчетен дефицит по текущата сметка от 0,7 % от БВП, докато в актуализираната прогноза от 2022 г. бе очаквана отрицателна стойност от 2,4 %. При търговията със стоки влошаването на баланса, изразено като съотношение спрямо БВП, бе по-слабо от очакваното. Реализираният износ бе малко по-нисък от прогнозирания, като бе отчетено по-високо количествено нарастване, при малко по-ниски от очакваното цени. По-високият реален растеж бе породен от високата икономическа активност в ЕС, въпреки войната в Украйна и шока в енергийния сектор, което се отрази в по-благоприятно външно търсене. Наред с това, в създалата се среда страната ни реализира значителен износ на минерални горива (вкл. нефтопродукти и електроенергия). Вносът също нарасна по-значително в количествено отношение, докато ценовият ефект бе по-слаб от прогнозния. Реализираното ниво на внос на стоки съответстваше на прогнозата. Отчетеният баланс при търговията с услугите бе по-нисък от прогнозирания, основно повлиян от по-силното вътрешно търсене, като номиналните темпове както на износа, така и на вноса изпревариха очакванията, отразявайки по-високите ценови нараствания. Излишъкът при търговията със стоки и услуги бе 0,5% от БВП или с 0,4 пр. п. по-висок спрямо прогнозния. Общото салдо на доходните статии през годината достигна дефицит от 1,2 % от БВП, спрямо очаквани 2,6 %. Отклонението спрямо прогнозата се дължи почти изцяло на реализирания по-малък дефицит при първичния доход, при подценени очаквания за входящите потоци *друг първичен доход*.

Кредитът за неправителствения сектор през 2022 г. се ускори в по-голяма степен спрямо макроикономическата прогноза, използвана за разработване на проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. Това се дължи на по-консервативно допускане в прогнозата по отношение на растежа на кредита за нефинансови предприятия, предвид неблагоприятните перспективи пред частните инвестиции.

Кредитът за домакинствата също се ускори в по-голяма степен от прогнозираното. Основен принос за това имаха жилищните кредити, подкрепени от средата на ниски лихвени проценти и продължаващото нарастване на цените на жилищата. Високата инфлация през 2022 г. и завишените инфлационни очаквания също допринесоха за по-високото търсене на жилища като алтернативна форма за инвестиция или за съхранение на стойността. Потребителските кредити също се повишиха повече спрямо очакваното, което съответства и на по-високия спрямо прогнозата отчетен ръст на частното потребление.

Фискалните развития през 2022 г. бяха доминирани в голяма степен от множество фактори, които не бе възможно да бъдат оценени в пълнота на етапа на планиране. От една страна, постепенното затихване на пандемията от COVID-19 позволи основната част от мерките за борба с пандемията да преустановят своето действие още до средата на годината, което до голяма степен съответстваше на допусканията, залегнали при изготвянето на първоначалния проект на ЗДБРБ за 2022 г. от февруари. От друга страна, избухването на военния конфликт в Украйна породило поредица от шокове върху пазарите на енергоносители, горива и суровини, които заедно с нарушените вериги за доставка съществено промениха икономическите перспективи и създадоха безпрецедентни рискове за редица сектори на икономиката. Европейският съюз и в частност България се сблъскаха със значителен скок на цените както на нефта, природния газ и електрическата енергия, така и на цените на основните хранителни продукти. Това доведе до допълнително ускоряване на инфлацията при голяма част от стоките, като застраши хората с ниски доходи и увеличи значително групата на лицата с доходи под линията на бедност. Тези неблагоприятни развития наложиха в средата на годината правителството на премиера Петков да изготви и внесе в Народното събрание законопроект за актуализация на бюджета, в който бе заложен спешен пакет от антикризисни мерки, насочени към преодоляване на негативните последици от нарастващите цени на горивата и енергоносителите, съответно нарастващия инфлационен натиск върху най-засегнатите групи от обществото и бизнеса. Целта бе да се подкрепят българските граждани и бизнеса в условията на безпрецедентната криза, породена от войната в Украйна и да се смекчат шоковете, породени от високите цени на енергоносителите и суровините за уязвимите групи от обществото и за икономиката на България. Законопроектът бе окончателно одобрен от Народното събрание в края на месец юни и обнародван в началото на месец юли (ДВ, бр. № 52 от 2022 г.). Актуализираната фискална цел за годината на касова основа остана непроменена спрямо заложената в началото на годината – дефицитът по КФП да не надвиши 4,1 на сто от прогнозния БВП.

На база на данните от годишните отчети за касовото изпълнение на бюджета на първостепенните разпоредители с бюджет салдото по консолидираната фискална програма на касова основа за 2022 г. е отрицателно в размер на 1 323,6 млн. лева. Отнесен към БВП, дефицитът по КФП за 2022 г. представлява 0,8 % от БВП. За сравнение в актуализираните разчети към ЗДБРБ за 2022 г. е заложен дефицит за годината в размер на 6 228,4 млн. лв., което означава, че спрямо заложеното в програмата за годината се отчита номинално подобрене на бюджетното салдо с над 4,9 млрд. лв. Бюджетното салдо по КФП за годината на касова основа е в рамките на предвиденото ограничение във фискалното правило по чл. 27, ал. 4 на ЗПФ, а именно, годишният бюджетен дефицит по КФП, изчислен на касова основа, да не надвишава 3 на сто от БВП.

Предвидените законови ограничения по отношение на държавния дълг за 2022 г. са спазени, като номиналният размер на държавния дълг към 31.12.2022 г. е 36,1 млрд. лв., или под прага на предвиденото в ЗДБРБ дългово ограничение от 38,5 млрд. лв., съгласно чл. 67 от ЗДБРБ за 2022 г.

Приходната страна на бюджета бе повлияна, от една страна, от по-високия от планирания реален растеж на БВП и от друга - от безпрецедентната за последните години инфлация. Заедно с това вътрешното търсене се запази силно, което бе движено както от ускорения ръст на компенсацията на заетите в публичния и частния сектор, така и от по-високото публично потребление. Поради тези фактори, въпреки избухването на военните действия в Украйна, приходите не бяха засегнати, а продължиха да нарастват с добри темпове. Това, заедно с подобряващите се индикатори на пазара на труда и запазващото се вътрешно търсене свидетелства, че бизнесът успя в голяма степен да се адаптира към променената среда. Нещо повече, през месеците май, юли и август по данни на Евростат индустриалното производство в България отчете най-голям растеж на годишна база (съответно 20,5 на сто за май, 18,0 на сто за юли и 16,5 на сто за август) сред всички държави-членки на ЕС. Това показва, че бизнесът запази и подобри конкурентното си предимство, включително и поради програмите за изплащане на компенсации на потребителите на електрическа енергия извън регулирания пазар.

Въпреки че през 2022 г. разходите нараснаха номинално с безпрецедентен за последните години темп, по отчет на съпоставима база те останаха по-ниски от планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. Най-съществено това се прояви при разходите по сметките за средства от ЕС. Основен принос за това имаше ниското усвояване на разходите по Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ) и някои оперативни програми от програмния период 2021-2027 г., както и по-ниските от планираните разходи и предоставени трансфери по държавния бюджет. Разходите и предоставените трансфери по сметките за средства от ЕС са с около 2,7 млрд. лв. по-ниски от планираните с разчетите за годината. През месец декември постъпи първият транш по ПВУ за България в размер на около 2,7 млрд. лв., но данните сочат, че ефективно усвоените разходи по ПВУ са едва 0,1 млрд. лева. Забавянето при усвояването на планираните разходи и доброто изпълнение на приходите са основните фактори за подобряване на бюджетното салдо спрямо планираното с разчетите към ЗДБРБ за 2022 г.

Програми за компенсации за високите цени на електрическата енергия и природния газ

В края на 2021 г. бяха одобрени *Програма за компенсиране на небитови крайни клиенти на електрическа енергия* и *Програма за компенсиране на разходите на операторите на електропреносната и на електроразпределителните мрежи за закупуване на количества електрическа енергия, потребена за технологични разходи* (РМС №739/2021; РМС №771/2021; РМС №885/2021; РМС №893/2021). Подкрепата по програмите е насочена към всички небитови крайни клиенти по смисъла на § 1, т.27г и 33а от Допълнителните разпоредби на Закона за енергетиката. Възползвалите се от тези програми се оценяват на около 633 000 небитови крайни клиенти на електрическа енергия. Същите са подпомогнати ежемесечно чрез извършване на компенсация на базата на количествата активна електрическа енергия, върху която по принцип следва да се начисли цена „задължение към обществото“, с фиксирана сума за подпомагане на един MWh. Действието на тези програми бе продължено първоначално до края на първото тримесечие, а в последствие и до края полугодията на 2022 г., като те бяха многократно модифицирани и доразвити (РМС № 15/2022 г., РМС №30/2022; РМС №92/2022; РМС №105/2022; РМС №202/2022; РМС №301/2022; РМС №356/2022).

Освен компенсациите за небитовите потребители на електрическа енергия и за операторите на електропреносната и на електроразпределителните мрежи за закупуване на количества електрическа енергия, потребена за технологични разходи, бяха одобрени и *Програма за компенсиране на битовите клиенти на природен газ и топлофикационни дружества, използващи като основно гориво природен газ, с подпомагане с фиксирана сума за един MWh* (РМС № 31/2022), *Програма за компенсиране на непредвидените*

разходи на дружествата от отрасъл ВиК за потребена електрическа енергия (РМС №40/2022), Програма за подпомагане на студенти и докторанти, настанени в студентски общежития, стопанисвани от държавните висши училища и „Студентски столове и общежития“ ЕАД (ССО ЕАД) (РМС №162/2022. Посочените три програми бяха допълвани няколкократно (РМС № 93/2022, РМС № 105/2022 г., РМС № 202/2022 г., РМС № 301/2022 г., РМС № 356/2022 г., РМС № 734/2022).

С влизането в сила на ЗИД на ЗДБРБ за 2022 г. (ДВ, бр. 52 от 2022 г.) с §23 и §24 от преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) на закона бе регламентиран нов механизъм за финансиране на компенсации за небитовите крайни клиенти на електрическа енергия чрез бюджета на ФСЕС. Предвидено е публичните предприятия от сектор енергетика със 100 на сто държавно участие в капитала да внасят целеви вноски във ФСЕС, които да се използват за покриване на разходите за компенсиране на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия. Определено е компенсирането да бъде в размер на 100 на сто от разликата между реалната средномесечна борсова цена на сегмента "ден напред" на Българската независима енергийна борса ЕАД за съответния месец и базовата цена в размер 250 лв./MWh. Предвидено е този механизъм да се прилага за периода от 1 юли 2022 г. до 31 декември 2022 г., като по предложение на министъра на енергетиката Министерският съвет определя размера и сроковете за внасяне на целевите вноски. Общият размер на приходите от целевите вноски, постъпили по бюджета на ФСЕС, в изпълнение на РМС №490/2022, РМС №587/2022, РМС №648/2022, РМС №735/2022, РМС №920/2022 и РМС №1035/2022 г. за периода юли-декември 2022 г. е в размер на 3 181,0 млн. лв. (1,9 % от БВП). Със свое решение Министерският съвет одобри нова Програма за компенсиране на разходите на небитовите крайни клиенти за електрическа енергия и на операторите на електропреносната мрежа за закупуване на количества електрическа енергия, потребена за технологични разходи за периода от 1 юли 2022 г. до 30 септември 2022 г. (РМС №534/ 2022 г.), която бе удължена и за периода от 1 октомври 2022 г. до 31 декември 2022 г. (РМС №710/29.07.2022 г.). Програмата обединява съществуващите преди това Програма за компенсиране на небитови крайни клиенти на електрическа енергия и Програма за компенсиране на разходите на операторите на електропреносната и на електроразпределителните мрежи за закупуване на количества електрическа енергия, потребена за технологични разходи, като е насочена към същата група засегнати небитови крайни потребители на електрическа енергия и използва механизма за компенсиране, регламентиран с разпоредбите на влезлия в сила ЗИД на ЗДБРБ 2022 г.

На база на изложеното, през 2022 г. изплатените компенсации по различните прилагани програми за компенсации са в общ размер на 4,9 млрд. лв., което представлява 3,0 % от БВП, а постъпилите извънредни еднократни приходи от целеви вноски по реда на §24 от ПЗР на ЗДБРБ за 2022 г. са в размер на 3,2 млрд. лв. (1,9 % от БВП). Следва да се отбележи, че посочените приходи (които са извънредни за 2022 г.), респективно извършените разходи, по програмите за изплащане на компенсации по реда на §23 и §24 от ПЗР на ЗДБРБ за 2022 г. не са включени в разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. и поради тази причина за целите на настоящата информация те са елиминирани при данните за отчета по КФП за сравненията на съпоставима база.

Информация за разходи, свързани с хуманитарната криза породена от военните действия в Украйна

Отчетените от ПРБ разходи към 31.12.2022 г. за финансиране на дейности по оказване на незабавна хуманитарна помощ на живеещите в Украйна български граждани и българи с украинско гражданство, включително при необходимост от евакуация, за предоставяне на хуманитарна помощ за Украйна, за хуманитарна помощ на украинските бежанци в България, както и за извършване на разходи за справяне с последствията от военните действия срещу

Украйна са в размер на 578,4 млн. лв. от националния бюджет и 142,0 млн. лв. средства от ЕС. По бюджетите на общините отчетените разходи са в размер на 2,0 млн. лева. От одобрените с ПМС допълнителни разходи по реда на чл. 110 от ЗДБРБ за 2022 г. по бюджета на Министерството на туризма са отчетени разходи в размер на 56,4 млн. лв. - хуманитарна помощ за лица, търсещи временна закрила в Република България вследствие на военните действия в Украйна.

Информация за ефектите в приходите и разходите от мерките за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последици от пандемията

Мерки в частта на приходите

Приетите през предходните години мерки, свързани с прилагане на намалена ставка за ДДС на определени стоки и услуги от 20 % на 9 %, и увеличения размера на данъчните облекчения за деца (чл. 22в и чл. 22г от ЗДДФЛ) продължиха да се прилагат през цялата 2022 година. До края на годината продължиха да се прилагат и мерките, свързани с промените в ЗДДС (обн. ДВ, бр. 107 от 18.12.2020 г.) за облагане с нулева ставка на доставките на ваксини срещу COVID-19 и услугите, пряко свързани с тези ваксини, както и на медицински изделия за инвитро диагностика на COVID-19 и услугите, пряко свързани с тези изделия, с място на изпълнение на територията на страната Освобождаването от облагане с мита и ДДС върху вноса на стоки от медицински характер и облагането с намалената ставка на ДДС на доставките на бира и вино, като част от ресторантьорски и кетъринг услуги, се прилагаше до 30.06.2022 година.

По данни на приходните агенции ефектът от действието на посочените мерки за 2022 г. се оценява на около **607,9 млн. лв.** по-малко данъчни приходи.

Мерки в частта на разходите

Във връзка с прилагането на мерките за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последици от пандемията общо изразходените средства по линия на националния бюджет към 31.12.2022 г. са в размер на **2 614,5 млн. лв.**, като в тази сума са включени **1 140,6 млн. лв.** плащания от сметки за чужди средства от заделените в края на 2021 г. в изпълнение на постановления на МС средства: за изплащането до месец юни на 2022 г. на допълнителни суми в размер на 60 лв. към пенсиите на всички пенсионери; на добавка в размер на 75 лв. за всеки пенсионер, който е със завършен ваксинационен курс за COVID-19 до 31.12.2021 г. и който завърши ваксинационен курс за COVID-19 в периода 1.01-30.06.2022 г.; разходи за лекарствени продукти и ваксини и др.; плащания от НОИ към работодатели за запазване на заетостта на наетите от тях работници и служители (мярка 60/40), подпомагане на туристическия сектор, автобусните и въздушни превозвачи; разходи за предпазни средства и други. В касовите отчети на ПРБ и общините към 31.12.2022 г. са отчетени **1 473,9 млн. лв.** разходи за мерките за борба с COVID-19 и преодоляване на социално-икономическите последици от пандемията.

В частта на **мерките за подкрепа на домакинствата** са изразходени **375,7 млн. лв.** по линия на националния бюджет. С най-голям относителен дял са отчетените разходи в системата на Министерството на здравеопазването, в размер на 237,5 млн. лв. за осигуряване на ваксини, лекарствени продукти (Veklury (Ремдесивир), Regkirona, Kineret (Кинерет), Molnupiravir и др.) и бързи антигенни тестове в борбата с пандемията от COVID-19.

Към 31.12.2022 г. за **мерки в подкрепа на бизнеса** са предоставени **351,0 млн. лв.** от националния бюджет, от които 162,1 млн. лв. за запазване на заетостта на наети от работодатели работници и служители (мярка 60/40).

За мерки за органите на държавното управление, натоварени с дейности по овладяване на пандемията и последиците от COVID-19 са изразходвани общо **747,2 млн. лева.** С най-голям дял са разходите за подкрепа на персонала на първа линия, пряко

ангажиран с дейности по предотвратяване разпространението на COVID-19, вкл. за ваксини срещу COVID-19 – 369,9 млн. лева.

Освен по линия на националния бюджет, бяха мобилизирани ресурси и от сметките за средства от ЕС в размер на **108,5 млн. лева**.

Основни параметри по изпълнението на приходите и разходите по консолидираната фискална програма за 2022 г.

Изпълнението на основните параметри по КФП за 2022 г на съпоставима база³, отнесено към разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. е, както следва:

ПОКАЗАТЕЛИ ⁴	/млн. лв./				
	Отчет 2021 г.	Програма ⁵ 2022 г.	Отчет 2022 г.	Отчет на съпоставима база 2022 г.	Отчет на съпоставима база спрямо програма
Приходи, помощи и дарения	52 458,9	59 658,7	64 788,7	61 607,7	103,3%
-Данъчно-осигурителни приходи	40 876,3	46 122,6	46 783,0	46 783,0	101,4%
Преки данъци	8 258,4	9 051,7	9 923,8	9 923,8	109,6%
Косвени данъци	18 976,3	22 275,1	21 541,5	21 541,5	96,7%
Приходи на социалното и здравното осигуряване	12 230,1	13 393,8	13 737,7	13 737,7	102,6%
Други данъци	1 411,5	1 402,0	1 580,0	1 580,0	112,7%
-Неданъчни приходи	8 118,0	7 343,3	12 000,3	8 819,3	120,1%
-Помощи и дарения	3 464,6	6 192,8	6 005,4	6 005,4	97,0%
Разходи и вноска в бюджета на ЕС	56 253,4	65 887,1	66 112,3	62 931,3	95,5%
-Нелихвени разходи	53 943,7	63 382,9	63 755,5	60 574,5	95,6%
Текущи нелихвени	50 025,5	54 915,6	58 001,5	54 820,5	99,8%
в т.ч. социални и здравно- осигурителни плащания	23 267,4	26 104,6	25 651,8	25 651,8	98,3%
Капиталови разходи	3 871,5	8 448,1	5 706,6	5 706,6	67,5%
Предоставени текущи и капит. трансфери за чужбина	46,8	19,1	47,3	47,3	248,2%
-Лихви	628,6	664,3	651,8	651,8	98,1%
Външни лихви	465,9	503,9	501,2	501,2	99,5%
Вътрешни лихви	162,7	160,5	150,6	150,6	93,9%
-Вноска в бюджета на ЕС	1 681,0	1 839,9	1 705,0	1 705,0	92,7%
Дефицит/излишък	-3 794,4	-6 228,4	-1 323,6	-1 323,6	

➤ **Приходите, помощите и даренията** по консолидираната фискална програма за 2022 г. са в размер на **64 788,7 млн. лв.** (39,2 % от БВП при 37,7 % от БВП за 2021 г.), вкл. 3 181,0 млн. лв. приходи с еднократен извънреден характер, които не са включени в разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. С оглед съпоставимост на данните спрямо

³ С оглед на съпоставимост на данните по отчет с разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. влиянието на постъпилите в изпълнение на §24 и §23 от ПЗР на ЗДБРБ за 2022 г. еднократни приходи, респективно извършени разходи, е елиминирано. По бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ са постъпили неданъчни приходи, респективно са извършени разходи, в изпълнение на §24 и §23 от ПЗР на ЗДБРБ за 2022 г., които са с еднократен извънреден характер и не са заложили в разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. За периода юли-декември постъпилите приходи от целеви вноски са в размер на 3,2 млрд. лв., които са елиминирани в частта на неданъчните приходи. За същия период в частта на разходите за субсидии са отчетени 3,2 млрд. лв. разходи за изплащане на компенсация по програмите, одобрени в изпълнение на §23 от ПЗР на ЗДБРБ за 2022 г., които са елиминирани с оглед съпоставимост с разчетите за годината.

⁴ Поради закръгление в млн. лв. (респективно в проценти), някои сумарни позиции в таблиците и графиките не се изчерпват от съставните им числа.

⁵ С оглед съпоставимост с отчетните данни на показателите по КФП по програмата за 2022 г.:

i) разчетите в позицията „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“ са отнесени в съответните разходни позиции според основното предназначение на планираните средства;

ii) Нетният прираст на държавния резерв е отнесен в позицията „Капиталови разходи“.

годишните разчети към ЗДБРБ за 2022 г., влиянието на посочените еднократни приходи, респективно разходи, следва да бъде елиминирано. На съпоставима база с разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. приходите, помощите и даренията по КФП за 2022 г. са в размер на **61 607,7 млн. лв.**, което представлява превишение на разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. с 3,3 на сто. Изпълнението на приходите по държавния бюджет е 102,4 %, по бюджета на ДОО – 103,1 %, по бюджета на НЗОК – 101,3 %, по бюджетите на общините – 114,3 %, Разплащателна агенция към ДФ „Земеделие“ – 35,8 %, Национален фонд – 103,3 %.

Приходи по КФП за 2021 г. и 2022 г. /млн. лв./

*В частта на преките данъци са включени и другите данъци

Общата сума на **данъчните постъпления** (вкл. приходите от осигурителни вноски) за годината възлиза на 46 783,0 млн. лв. (101,4 % спрямо годишните разчети). Относителният дял на данъчните приходи към общите постъпления по КФП е 72,2 %. Данъчните постъпления за 2022 г. представляват 28,3 % от БВП за годината, при 29,4 % от БВП за 2021 г. Съпоставени с предходната година, данъчните приходи нарастват номинално с 5 906,7 млн. лв. (14,5 %). В номинален размер приходите от преки данъци възлизат на 9 923,8 млн. лв., приходите от косвени данъци са в размер на 21 541,5 млн. лв., приходите от осигурителни вноски са в размер на 13 737,7 млн. лв., а постъпленията от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 580,0 млн. лв.

Приходите в частта на преките данъци възлизат 9 923,8 млн. лв., което представлява 109,6 % спрямо планираните за годината. Постъпленията от преки данъци за 2022 г. представляват 6,0 % от БВП при 5,9 % от БВП за 2021 г. Приходите от косвени данъци са в размер на 21 541,5 млн. лв., което представлява 96,7 % от годишния разчет. Постъпленията от косвени данъци представляват 13,0 % от БВП, при 13,7 % за 2021 г. Постъпленията от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 1 580,0 млн. лв., което представлява 112,7 % спрямо годишните разчети за 2022 година.

Приходите от социалноосигурителни и здравни вноски за 2022 г. са в размер на 13 737,7 млн. лв., 102,6 % спрямо планираните за 2022 г. и с 1 507,6 млн. лв. (12,3 %) повече спрямо предходната година. Отнесени към БВП, приходите от социално и здравноосигурителни вноски за 2022 г. представляват 8,3 % при 8,8 % от БВП за 2021 г. Постъпилите през 2022 година приходи от социалноосигурителни вноски са в размер на 9 934,2 млн. лв., което е 103,1 % изпълнение на заложените за 2022 г. разчети и с 1 093,4 млн. лв. (12,4 %) повече спрямо 2021 г. Приходите от здравноосигурителни вноски, постъпили по бюджета на НЗОК, са в размер на 3 803,5 млн. лв., което е 101,2 % изпълнение на заложените в ЗБНЗОК за 2022 г. средства и с 414,2 млн. лв. (12,2 %) повече спрямо 2021 г.

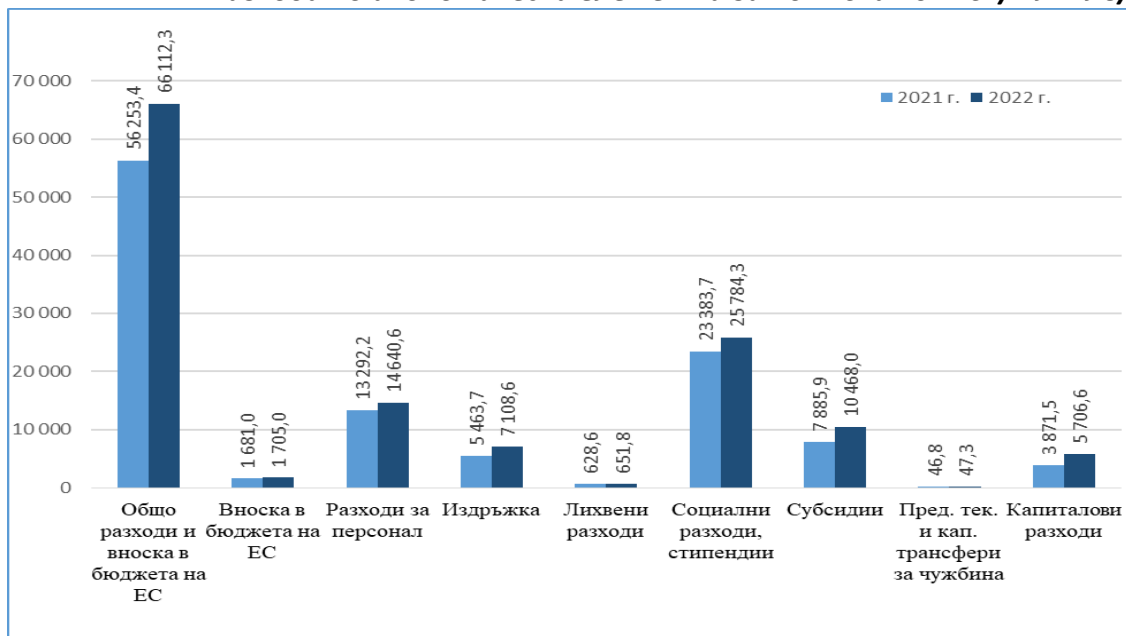
Информационен бюлетин „Отчетът за изпълнението на бюджета за 2022 г. - накратко“

Неданъчните приходи са 12 000,3 млн. лв. (вкл. 3 181,0 млн. лв. еднократни извънредни приходи), което представлява 163,4 % изпълнение на годишните разчети. На съпоставима база, при елиминирание на въздействието на еднократни извънредни приходи, неданъчните приходи по КФП за 2022 г. са в размер на 8 819,3 млн. лв., което представлява преизпълнение на годишния разчет с 20,1 на сто (1 476,0 млн. лв.). Относителният дял на неданъчните приходи към общите постъпления по КФП е 18,5 %. Неданъчните постъпления за 2022 г. представляват 7,3 % от БВП за годината, при 5,8 % от БВП за 2021 г. Това е с 3 882,3 млн. лв. (47,8 %) повече спрямо предходната година.

Помощите и даренията (основно помощи от фондовете на ЕС) за 2022 г. са в размер **6 005,4 млн. лв.**, което представлява 97,0 % от разчета за годината. Постъпилите помощи и дарения за 2022 г. представляват 3,6 % от БВП за 2022г., при 2,5 % от БВП за 2021 г.

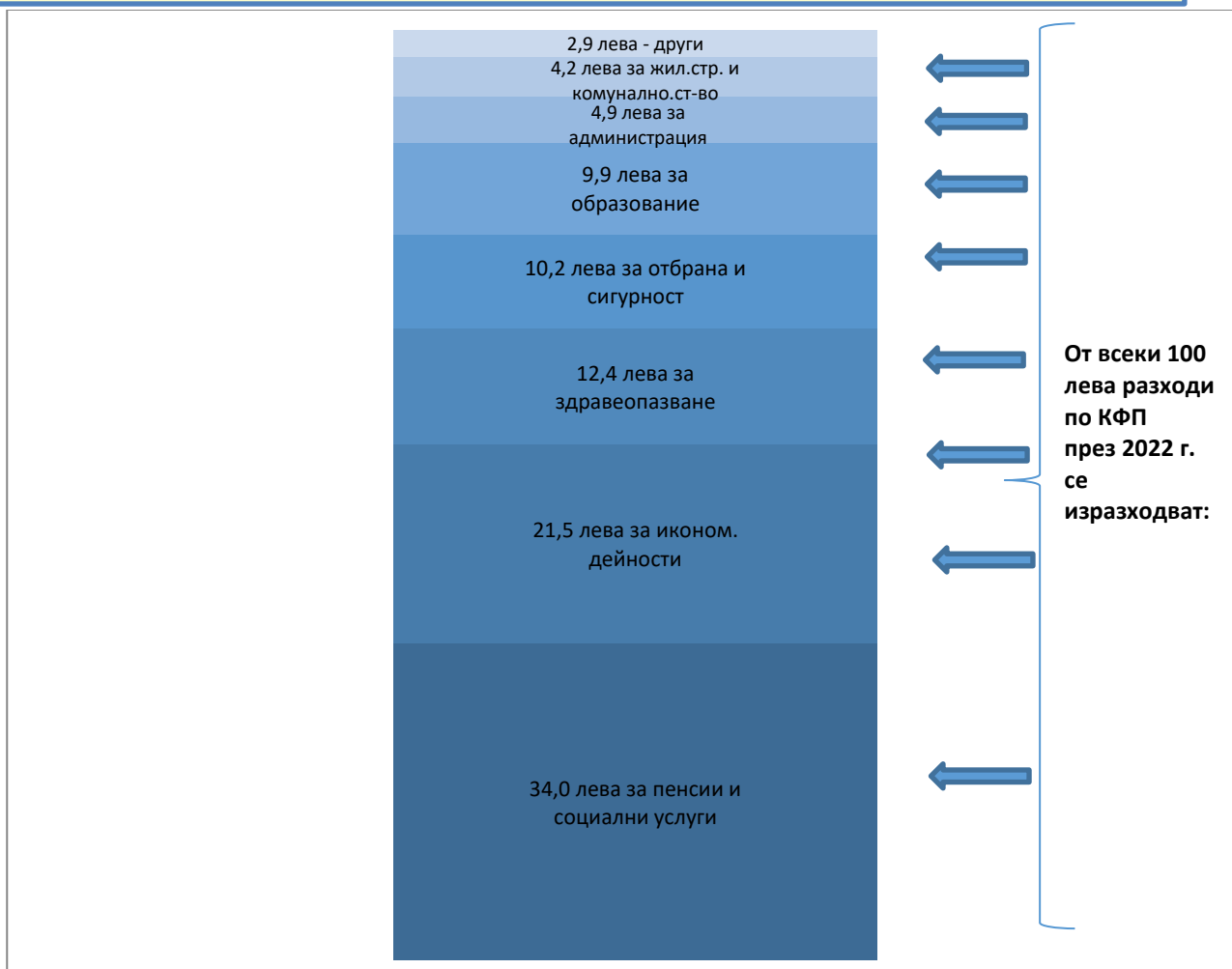
➤ Общият размер на **разходите** по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за годината възлиза на **66 112,3 млн. лв.**, вкл. 3 181,0 млн. лв. разходи с еднократен извънреден характер, които не са включени в разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. На съпоставима база с разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. разходите по КФП са в размер на 62 931,3 млн. лв., което представлява 95,5 % от разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. Лихвените плащания възлизат на 651,8 млн. лв. (98,1 % от планираните за 2022 г.), текущите нелихвени разходи (намалени с разходите с еднократен извънреден характер) са в размер на 54 820,5 млн. лв., капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 5 706,6 млн. лв. и предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 47,3 млн. лева. Разходите по КФП, представени като процент от БВП, представляват 40,0 % от БВП за 2022 г. при 40,5 % от БВП за 2021 г. На съпоставима база разходите по КФП са по-ниски от планираните, като забавяне има при усвояването на разходите по сметките за средства от ЕС - основно по Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ) и някои оперативни програми и проекти по програмен период 2021-2027 г. По-ниско от планираното е и усвояването на капиталовите разходи по държавния бюджет.

Разходи по икономически елементи за 2021 г. и 2022 г. /млн. лв/

Направление на разходите по КФП за 2022 г. по функционален признак

Разгледани *по функционален признак*, бюджетните разходи отразяват основните направления на разходните политики по КФП в рамките на бюджетния ресурс за 2022 г. Разходите, извършени за обезпечаване на политиките и отговорностите на държавата в сферата на социалното осигуряване, подпомагане и грижи, икономическите дейности и услуги, здравеопазването, отбраната и сигурността и образованието съставляват 87,9 на сто от всички разходи, извършени през 2022 г. година.

Социално осигуряване, подпомагане и грижи

С най-голям относителен дял (34,0 %) от общите разходи по КФП за 2022 г. са разходите във функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“. В тази функция се отчитат разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения и разходите за издръжка на службите за социално осигуряване. Общите разходи за функцията за годината възлизат на **21 909,3 млн. лв.** или **13,2 % от БВП**.

С най-голям относителен дял във функцията са разходите в група „Пенсии“, отчетени по бюджетите на ДОО и УПФ, които възлизат на 15 704,4 млн. лв. и нарастват с 1 402,1 млн. лв. (9,8 %) спрямо предходната година. Увеличението на разходите се дължи на това, че през втората половина на годината беше извършено увеличение на всички пенсии от 1 юли 2022 г. с 10 %, вместо първоначално предвиденото с 6,1 %, като към размера на пенсиите беше добавена и изплащаната добавка в размер на 60 лева. Допълнително от 1 октомври

2022 г. беше направено ново преизчисляване на пенсиите в зависимост от годината на отпускането им. Тези две увеличения, заедно с увеличението от 25.12.2021 г., доведоха до значително нарастване на общия размер на разходите за пенсии. Освен горните промени, максималният размер на получаваните една или повече пенсии, без добавките към тях, се увеличи от 1 500 лв. на 2 000 лв. (с 33,0 на сто) от 01.07.2022 г., а от 1 октомври на 3 400,00 лв. (със 70,0 на сто). С ПМС № 43 от 1 април 2022 г. е одобрен допълнителен трансфер в размер на 142,9 млн. лв. по бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г. за еднократно изплащане на допълнителна сума в размер на 70 лв. на всеки пенсионер през м. април 2022 г. Изразходваните средства за великденски добавки на пенсионерите са в размер на 143,5 млн. лв. С ПМС № 367 от 16 ноември 2022 г. е одобрен допълнителен трансфер в размер на 142,4 млн. лв. по бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г. за еднократно изплащане на допълнителна сума в размер на 70 лв. на всеки пенсионер през м. декември 2022 г. Изразходваните средства за коледни добавки на пенсионерите са в размер на 140,3 млн. лв.

Общата сума на разходите в група *„Социални помощи и обезщетения“* на консолидирано ниво възлиза на 4 001,1 млн. лв., което представлява изпълнение 92,3 % от годишните разчети. В структурно отношение това са разходи, които се извършват по държавния бюджет (главно по бюджета на МТСП) и бюджета на ДОО. Размерът на усвоените разходи в групата по държавния бюджет е 1 699,0 млн. лв. Преобладаващата част от тях са по бюджета на МТСП за помощи и добавки по Закона за социално подпомагане, Закона за хората с увреждания, Закона за личната помощ, Закона за семейни помощи за деца, Закона за закрила на детето, целеви помощи за отопление по Наредба № РД 07-5 от 2008 г. и др.

Отчетените разходи за социални помощи и обезщетения по бюджета на ДОО са в размер на 2 162,7 млн. лв. Спрямо 2021 г. изплатените обезщетения по КСО са нараснали с 65,9 млн. лв., или ръст от 3,1 %. Изплатените суми по основните направления са както следва: обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване, гледане на болен член от семейството и карантина, и нетрудови злополуки - 864,1 млн. лв.; обезщетения при бременност и раждане - 554,9 млн. лв.; обезщетения за безработица - 412,6 млн. лв.; обезщетения за отглеждане на малко дете - 292,3 млн. лв.; профилактика и рехабилитация - 21,4 млн. лв.; обезщетения за осиновяване на дете до 5-годишна възраст - 3,0 млн. лв. и други.

Като текущи трансфери за домакинствата в тази група се отчитат и изплатените през 2022 г. средства за сметка на преведения трансфер от МЗ за дейности за здравнонеосигурени лица, лекарствени продукти и за потребителска такса в размер на 137,9 млн. лв.

Общият размер на изразходваните средства за група *„Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта“* за 2022 г. е 2 203,8 млн. лв., като основните системи, по които са извършени разходите, са държавния бюджет, бюджетите на общините, социалноосигурителните фондове и сметките за средства от ЕС. С най-голям дял в групата са разходите, отчетени по бюджета на общините (1 328,1 млн. лв.). Разходите по групата са предназначени за обезпечаване дейностите по социалното подпомагане и заетостта. Отчетените разходи за програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта през 2022 г. по бюджета на ДОО са в размер на 310,8 млн. лв. Размерът на отчетените разходи по държавния бюджет е 222,9 млн. лв. В тази група разходите са главно по бюджета на МТСП за активните мерки на пазара на труда, с които се осигурява запазването и развитието на политиката по намаляване на безработицата, съхраняване и поддържане на работната сила. От тази група разходи се финансира и дейността на агенциите, второстепенни разпоредители към министъра на труда и социалната политика, които са ангажирани с изпълнението на социалната политика като: Агенцията по заетостта, Агенцията за социално подпомагане, ИА “Главна инспекция по

труда“, Държавната агенция за закрила на детето и др., както и разходи за издръжка на дейността на Дома на ветераните на културата и изкуствата към Министерство на културата. Значителен е и делът на средствата от ЕС - 338,6 млн. лева. Те са отчетени по ОП „Развитие на човешките ресурси“, ОП „Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица“ и ОП „Региони в растеж“.

Икономически дейности и услуги

На второ място по относителен дял в структурата на общите разходи по КФП за 2022 г. е функцията „Икономически дейности и услуги“ в размер на **13 834,8 млн. лв.** Те съставляват 21,5 % от общите разходи по КФП и са свързани с реализиране на приоритети в сферата на енергетиката, промишлеността и строителството, транспорта и съобщенията, селското и горското стопанство, риболова, туризма и други. Основните направления, в които са изразходвани средствата по тази функция, са: изграждане на инфраструктурни обекти с национално значение, ремонт и поддържане на съществуващата транспортна мрежа и подпомагане на земеделските производители.

През 2022 г. с най-голям относителен дял във функцията (49,9 %) са разходите по група „Минно дело, горива и енергия“. Общият размер на усвоените средства по групата е 6 897,3 млн. лв., като преобладаваща част от тях (6 383,8 млн. лв.) са извършени по бюджета на Фонд "Сигурност на електроенергийната система" (ФЕС). С основната част от тях са платени средства за компенсирание високите цени на енергията по одобрени от Министерския съвет програми, за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик (на ел. енергия), произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94 от Закона за енергетиката /ЗЕ/, за предоставяне на премия на производителите по чл. 162а от ЗЕ и производител с обект на обща инсталирана мощност 500 kW и над 500 kW, по Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ), включително за минали регулаторни периоди и за лихви, договорени с рамково споразумение между фонда и кредитна или друга финансираща институция за финансиране на проекти за енергийна ефективност.

За 2022 г. отчетените разходи по държавния бюджет в групата са в размер на 512,3 млн. лв. и са изразходени по бюджета на Министерството на енергетиката. Усвоените през годината средства са за реализиране на политиките в областта на енергетиката - гарантиране на енергийната сигурност на страната чрез проучване на нови райони за снабдяване с горива, проучване на нови технологии, по-нататъшно разработване на местните ресурси и подобряване на инфраструктурата за достъп до нови източници на снабдяване, в т.ч. изграждане на междусистемни газови връзки на България със съседните страни и др.; пълна либерализация на пазарите на електроенергия и газ и интегрирането им в Общия европейски енергиен пазар; установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез по-рационално използване на изкопаемите и възобновяеми източници /ВИ/; минимизиране влиянието на производството, преноса и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на естествените ресурси; развитие на нови икономически ефективни проекти, създаващи възможност за екологично нисковъглеродно производство на енергия, без предоставяне на държавни или корпоративни гаранции; ограничаване на външната зависимост от енергиен внос чрез диверсификация на енергийните доставки, енергоспестяване и насърчаване на използването на местни ресурси и енергия от ВИ; насърчаване въвеждането на енергоефективни и екологосъобразни технологии; минимизиране влиянието на производството, преноса и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на естествените ресурси; подкрепа на енергоспестяването; качествено и сигурно задоволяване потребностите на обществото от енергия и енергийни ресурси; запазване и развитие капацитета на ядрената енергетика и свързаните с нея дейности, в т.ч. продължаване живота на блокове 5 и 6 на АЕЦ „Козлодуй“, компенсация на високите цени на енергийните ресурси и горивата и др.

Разходите по група „Транспорт и съобщения“ са в размер на 4 542,7 млн. лв. Целта на провежданата политика в този сектор е развитие, поддържане, модернизация и изграждане на пътната и железопътната инфраструктура; организация и управление на транспорта, осигуряване на безопасност, сигурност и екологосъобразност, както и развитие на съобщенията и информационните технологии.

Отчетените разходи по държавния бюджет в група „Транспорт и съобщения“ за 2022 г. са в размер на 3 209,7 млн. лв.

През 2022 г. по бюджета на Министерството на транспорта и съобщенията (МТС) в група „Транспорт и съобщения“ са усвоени средства в размер на 746,5 млн. лв. Стратегическите цели на транспортната политика през 2022 г. са повишаване на ефективността и конкурентоспособността на транспортния сектор, подобряване на транспортната свързаност и достъпност (вътрешна и външна) и ограничаване на отрицателните ефекти от развитие на транспортния сектор. В изпълнение на задължението за компенсиране на несправедливата финансова тежест от изпълнението на универсалната пощенска услуга през 2022 г. на „Български пощи“ ЕАД чрез бюджета на Министерството на транспорта и съобщенията са изплатени 19,0 млн. лв., както и за компенсиране на извършването на услугата от общ икономически интерес по разпространение на периодични печатни издания (вестници и списания) с отстъпки на едро и дребно, директно или на абонаментна основа, на „Български пощи“ ЕАД са изплатени 16,5 млн. лева. През 2022 г. чрез бюджета на МТС са предоставени субсидии за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД за изпълнението на обществена превозна услуга – превоз на пътници на територията на Република България с железопътен транспорт в размер на 196,2 млн. лв.

Чрез бюджета на Министерство на регионалното развитие и благоустройството в група „Транспорт и съобщения“ са усвоени средства в размер на 2 248,3 млн. лв. в т. ч. 1 424,1 млн. лв. за текущ ремонт и поддръжка на републиканската пътната мрежа и 650,0 млн. лв. за изграждане на инфраструктурни обекти.

Чрез бюджета на Министерството на електронното управление през 2022 г. са усвоени средства в размер на 53,0 млн. лв. за финансово обезпечаване на дейностите в областта на електронното управление, електронните удостоверителни услуги, електронната идентификация, мрежовата и информационна сигурност, както и за поддържане на информационните системи и центрове.

Чрез бюджета на Комисията за регулиране на съобщенията през 2022 г. са усвоени средства в размер на 18,0 млн. лв. за изпълнение на секторната политика в областта на далекосъобщенията чрез финансиране на дейности, свързани с регулирането и контролирането на далекосъобщителния, радиочестотния спектър и услуги на информационното общество.

Отчетените разходи по общинските бюджети за група „Транспорт и съобщения“ са в размер на 656,5 млн. лв., от които 483,7 млн. лв. текущи и 172,8 млн. лв. капиталови разходи. Средствата са основно за поддържане на четвъртокласната пътна мрежа на общините и прилежащата към нея инфраструктура, субсидии за вътрешноградския и междуселищния транспорт и др.

Изразходваните средства от ЕС в група „Транспорт и съобщения“ са в размер на 676,4 млн. лв. (в т.ч. капиталови разходи 663,7 млн. лв.), основно по оперативни програми „Транспорт и транспортна инфраструктура“, „Региони в растеж“, „Околна среда“ и др.

Общата сума на разходите в група „Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов“ е 1 657,8 млн. лева. От тази сума 1 211,4 млн. лв. са отчетени от Министерството на земеделието (МЗм) и Държавен фонд „Земеделие“. Средствата по бюджета на МЗм – 253,4 млн. лв. са за изпълнение на следните политики: борба със заразни и паразитни болести; събиране и унищожаване на високорискови отпадъци; закупуване на ваксини и диагностикуми; покупка на противоградови ракети за борба с градушките; охрана и

възпроизводство на горите; издръжка на горската и ловна стража с оглед опазване на горите и дивеча; опазване, възстановяване и подобряване на почвеното плодородие и екологичните функции на почвената покривка; развитието на лозаровинарския сектор в страната съгласно изискванията на ЕС; опазване и възпроизводство на рибата и аквакултурите, опазване и обогатяване на рибните ресурси в страната; изпитване, изследване и сертифициране на земеделската и горска техника; борба с проникването и разпространяването на вредители по растенията и растителните продукти; за намаляване на цената на водата за поливни нужди и други.

Средствата, изразходвани през 2022 г. за реализиране на национални политики в сектора чрез бюджета на Държавен фонд „Земеделие“ са в размер на 958,0 млн. лв. Най-голяма част от средствата са изразходени за осъществяване на държавно подпомагане под формата на държавни помощи (731,0 млн. лв.), следвани от преходна национална помощ за животни (73,9 млн. лв.) и преходна национална помощ за тютюн (70,1 млн. лв.).

Изразходваните европейски средства в група „Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов“ са 416,7 млн. лв., включително разходите за национално съфинансиране. Основната част от тези разходи (396,0 млн. лв.) са извършени чрез *Разплащателната агенция към Държавен фонд „Земеделие“* за финансиране на мерки и програми, финансирани чрез Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за рибарство и Европейския фонд за гарантиране на земеделието.

По общинските бюджети в групата са изразходвани 29,7 млн. лв. В групата се отчитат разходите, определени по решение на общинския съвет, свързани с охрана на земеделски имоти, горски площи, управление и регулиране на дейностите по горско стопанство, лов и риболов и други дейности по селско и горско стопанство.

Разходите в сферите на *промишлеността и строителството, туризма и другите дейности по икономиката* са в размер на 737,1 млн. лв. и са изразходвани за: устойчиво икономическо развитие и повишаване конкурентоспособността на българската икономика; преодоляване на негативните последици от пандемията от COVID-19 и войната в Украйна върху туристическия сектор и повишаване на конкурентоспособността на българския туризъм; подобряване на бизнес климата, условията за инвестиции, иновации, високите технологии и предприемаческата активност, осигуряване закрила на индустриалната собственост и др. Преобладаващо изразходваните суми са от сметките за средства от ЕС – 364,6 млн. лв. (основно по ОП „Иновации и конкурентоспособност“).

Здравеопазване

В структурата на общите разходи по КФП за 2022 г. разходите за функция **„Здравеопазване“** са с дял от 12,4 %, които отразяват държавната политика в областта на общественото здраве и здравното осигуряване. Изразходваните средства в сферата на здравеопазването за 2022 г. са в размер на **7 971,5 млн. лв.** и представляват 4,8 % от БВП. Отчетените разходи в тази функция по бюджета на НЗОК са в размер на 6 089,4 млн. лв., като с най-голям относителен дял са здравноосигурителните плащания в размер на 5 807,2 млн. лв., изразходвани по следните направления: първична извънболнична медицинска помощ – 368,7 млн. лв.; специализирана извънболнична медицинска помощ – 405,5 млн. лв.; дентална помощ - 256,1 млн. лв.; медико-диагностична дейност - 196,6 млн. лв.; лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за специални медицински цели за домашно лечение на територията на страната и за лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ, които НЗОК заплаща извън стойността на оказваните медицински услуги - 1 508,1 млн. лв.; медицински изделия, прилагани в болничната медицинска помощ - 111,8 млн. лв.; болнична медицинска помощ – 2 810,6 млн. лв. и др. здравноосигурителни плащания - 149,7 млн. лева.

Разходите по държавния бюджет за функция „Здравеопазване“ през 2022 г. са в размер на 1 511,2 млн. лв. и са насочени към финансиране на следните приоритети: осигуряване на ваксини и лекарствени продукти в борбата с пандемията от COVID-19; осигуряване на финансиране от НЗОК на изпълнителите на медицинска помощ, на дентална помощ и на медико-диагностични дейности за работа при неблагоприятни условия във връзка с обявената епидемична обстановка и лечението на COVID-19; основни системи на общественото здравеопазване – центрове за спешна медицинска помощ; регионални инспекции, центрове за трансфузионна хематология и др.; национални здравни програми по стратегически здравни приоритети и социално значими заболявания; осигуряване на медикаменти, консумативи и биопродукти по централна доставка; Диагностично-консултативна и лечебна дейност в лечебните заведения, в системата на МЗ, МТИТС, МС, МО, МВР и ММС.

По общинските бюджети за функция „Здравеопазване“ са отчетени разходи в размер на 352,4 млн. лв. или 118,3 % спрямо предвидените по разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. С тези средства са финансирани разходите за персонал в детските ясли и яслените групи в детските градини, детските кухни, разходите за здравни кабинети в детските градини и училища, здравни медиатори, общинските съвети по наркотични вещества и превантивно-информационни центрове и др.

Изразходваните европейски средства във функция „Здравеопазване“ са в размер на 19,8 млн. лв., основно по ОП „Развитие на човешките ресурси“, ОП „Региони в растеж“, ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ и други.

Отбрана и сигурност

Разходите, извършени в сферата на **отбраната и сигурността** през 2022 г., са в размер на **6 547,3** млн. лв., или 10,2 % от общите разходи, което представлява 4,0 % от БВП. С извършените разходи са обезпечени дейностите по осигуряването на националната сигурност и отбрана, поддържането на отбранителния потенциал на страната, опазването на обществения и правовия ред, издръжка на съдебната власт и администрацията на затворите и защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии. Извършените разходи по консолидираната фискална програма за група „**Отбрана**“ през 2022 г. са в размер на 2 200,5 млн. лв. Най-голям относителен дял имат разходите, отчетени по бюджета на Министерството на отбраната – 2 181,7 млн. лв. Усилията на МО бяха фокусирани върху: изпълнение на мисиите и задачите на въоръжените сили; изграждане и поддържане на необходимите отбранителни способности и попълване на техния дефицит; изпълнение на Целите на способностите на НАТО; превъоръжаване и модернизация; изграждане на предното присъствие на НАТО в региона; попълване на вакантните длъжности във въоръжените сили; окомплектоване и подготовка на доброволния резерв.

Разходите за група „**Полиция, вътрешен ред и сигурност**“ по КФП са в размер на 2 842,6 млн. лв., като с най-голям дял е Министерство на вътрешните работи с 2 385,4 млн. лв. Средствата за осигуряване дейността на **съдебната власт** са в размер на 1 083,1 млн. лв., а за тези по **администрирането на затворите** – 265,3 млн. лв. Останалите средства във функцията - 155,8 млн. лв., са за **защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии**.

Образование

Разходите за сферата на **образованието** съставляват 9,9 % от общите разходи по КФП за 2022 г. Сумата на изразходваните средства в тази функция за годината е **6 373,4** млн. лв., което представлява 3,9 % от БВП. От тях по държавния бюджет са отчетени разходи в размер на 785,0 млн. лв. или 51,3 % спрямо утвърдените със ЗДБРБ за 2022 г., а останалата част от планираните разходи за образование е отчетена като предоставени трансфери по други бюджети, които не са част от държавния бюджет, но са включени в КФП, главно общинските

Информационен бюлетин „Отчетът за изпълнението на бюджета за 2022 г. - накратко“

бюджети. През 2022 г. са разчетени допълнително 239,5 млн. лв. за увеличение от 1 април 2022 г. на доходите на педагогическите специалисти в системата на предучилищното и училищното образование до ниво от 125 % спрямо средната работна заплата за страната, в т.ч. общини, както и 150,0 млн. лв. за увеличаване възнагражденията и за компенсирани на повишените разходи за издръжка и храна на образователните институции в системата на предучилищното и училищното образование и за национални програми за развитие на предучилищното и училищното образование.

Най-голяма част от разходите по функцията се извършват от общините, тъй като финансирането на преобладаващата част от детските градини, началните и средните училища е децентрализирано и става чрез общинските бюджети. Разходите по общинските бюджети за функцията са 4 151,9 млн. лв. или 113,2 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. Превишението спрямо закона се дължи на финансирането по национални програми „Оптимизиране на вътрешната структура на персонала“, „Осигуряване на съвременна, сигурна и достъпна образователна среда“, „Без свободен час“, „Информационни и комуникационни технологии в системата на предучилищното и училищното образование“, „Отново заедно“, „Заедно в изкуствата и в спорта“ и други национални програми за развитие на образованието. Училищата и детските градини получават допълнителни средства за компенсирани транспортните разходи на педагогическия персонал, за работа с деца от уязвими групи, за стипендии на деца с изяви дарби, за диференцирано заплащане на труда на директорите, за безплатен транспорт на ученици до 16 г. възраст, за закупуване на познавателни книжки, учебници, достъп до електронно четими учебници, учебни комплекти и учебни помагала, за изплащане на стипендии за постигнати образователни резултати, както и средства за издръжка на паралелки за придобиване на квалификация по защитени специалности от професии и по специалности от професии, за които е налице очакван недостиг от специалисти на пазара на труда. През 2022 г. по бюджетите на общините са предоставени допълнително средства за увеличаване на възнагражденията и за компенсирани на повишените разходи за издръжка и храна на образователните институции в системата на предучилищното и училищното образование.

Отчетените разходи от ДВУ, в т. ч. Държавните висшите военни училища, за образование са в размер на 1 122,9 млн. лв.

Средствата от ЕС във функцията са в размер на 305,8 млн. лв. и са основно по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“, ОП „Региони в растеж“, и др.

Разходи, класифицирани в други функции

Разходите за функция „Общи държавни служби“ са в размер на **3 186,2 млн. лв.**, 1,9 % от БВП. Разходите, отчетени по функция **жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда** са в размер на **2 732,1 млн. лв.** (1,7 % от БВП). Извършените разходи през годината за финансиране на сферата на **културата, спорта, почивните дейности и религиозното дело** са в размер на **1 200,9 млн. лв.** или 0,7 % от БВП. **Разходите, неклассифицирани в другите функции**, включват лихвени плащания по обслужване на държавния и общинския дълг и др. и са в размер на **651,8 млн. лв.**, което представляват 0,4 % от БВП.

Фискално правило по отношение на структурния дефицит на сектор "Държавно управление"

- Средносрочната бюджетна цел за структурния баланс на сектор „Държавно управление“ е дефицит в размер до 1 % от БВП. Тази цел е в съответствие с изискванията на чл. 23, ал. 2 от ЗПФ, като отчита сравнително ниския размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“, както и ниските рискове пред дългосрочната устойчивост на публичните финанси.
- През 2022 г. структурното бюджетно салдо възлезе на дефицит от 1,3 % от БВП. Нарастването на международните цени, вкл. цените на енергоносителите, доведе до продължаване на някои от действащите и въвеждане на нови разходни политики за подкрепа на домакинствата и фирмите и формиране на отрицателен бюджетен баланс на сектор "Държавно управление" (2,8 % от БВП). Отчитането на някои от въведените бюджетни мерки, като мерки с временен характер, се отрази във възходяща корекция на структурното салдо. Корекцията спрямо фазата на икономическия цикъл върху бюджетно салдо бе отрицателна.

Фискално правило по отношение на дефицита на сектор "Държавно управление"

- На база на данни от априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга на България салдото на сектор „Държавно управление“ за 2022 г. е дефицит в размер на 2,8 % от БВП. Отчетената стойност отговаря на заложената референтна стойност в чл. 25, ал. 2 на ЗПФ.

Фискално правило по отношение на ръста на бюджетните разходи

- На база направени изчисления от Министерството на финансите, изменението в реално изражение на разходния индикатор, използван за целите на фискалното управление в ЕС, се оценява на -2,9 % за 2022 г. Това е под нивото на референтния растеж от 2,3 % за отчетната година, изчислен от ЕК.
- През 2020 г. бе активирана общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж (ПСР), която остана в сила през 2021 и 2022 г. Тя позволява на държавите членки временно да се отклонят от стъпката за постигане на средносрочната бюджетна цел, при условие че това не застрашава фискалната им устойчивост в средносрочен план. Бенчмаркът на разходите е част от индикаторите, следени при оценката на спазването на правилата в превантивната част на ПСР, и като такъв попада под обхвата на общата клауза за дерогация.

Фискално правило по отношение на салдото по КФП

- Съгласно разпоредбите на чл. 27, ал. 4 от Закона за публичните финанси дефицитът по КФП на касова основа не може да надвишава 3,0 на сто от БВП. На база на годишните отчети за касовото изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет салдото по КФП за 2022 г. е отрицателно (дефицит) в размер на 0,8 на сто от БВП, което не превишава референтната стойност, заложена в ЗПФ. В този смисъл разпоредбите на чл. 27, ал. 4 са изпълнени.

Фискално правило по отношение на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“

- По предварителни данни, съгласно априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга към края на 2022 г., стойността на индикатора, определящ степента на държавна задлъжнялост и един от основните критерии за конвергенция – показателят „консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“/БВП“ достига до ниво от 22,9 % (при 23,9 % през 2021 г.). На база на отчетените данни за показателя изискванията на чл. 29 от ЗПФ са изпълнени.

Фискално правило по отношение на максималния размер на разходите

- Съгласно разпоредбите на чл. 28 от Закона за публичните финанси разходите по консолидираната фискална програма не могат да надвишават референтната стойност от 40 на сто от БВП. В обхвата на разходите не се включват такива, извършвани от сметки за средства от Европейския съюз, както и по други международни програми и договори, които са с режим на сметки за средства от Европейския съюз, включително свързаното с тях национално съфинансиране. На база на обобщените годишни отчети за касовото изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет общите разходи (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) по КФП за 2022 г. в обхвата на разпоредбата на чл. 28 на ЗПФ представляват 38,1 на сто от БВП, което съответства на посочената разпоредба.

103,3 % изпълнение на разчетите по приходите

• На съпоставима база с разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. при елиминиране въздействието на постъпления с еднократен характер **приходите, помощите и даренията** по КФП за 2022 г. са в размер на 61 607,7 млн. лв., което представлява превишение на разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. с 3,3 на сто.

95,5 % изпълнение на разчетите по разходите

• **Общият размер на разходите по КФП** (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) на съпоставима база след като се елиминира въздействието на еднократните извънредни разходи е 62 931,3 млн. лв., което представлява 95,5 % от разчета към ЗДБРБ за 2022 г.

0,8 % от БВП дефицит по КФП

• **Салдото по консолидираната фискална програма** на касова основа за 2022 г. е отрицателно в размер на 1 323,6 млн. лева. Отнесен към БВП, дефицитът по КФП за 2022 г. представлява **0,8% от БВП.**

Дефицит в размер на 2,8 % от БВП на сектор "ДУ"

• Оценката в априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга е, че през 2022 г. **салдото на сектор „Държавно управление“ е отрицателно в размер на 2,8 % от БВП.**

22,9 % от БВП дълг на сектор "ДУ"

• По отношение на показателя държавен дълг като относителен дял в БВП България се подобри с една позиция и вече е втора след Естония с най-нисък дълг на сектор „Държавно управление“ в ЕС за 2022 г. – 22,9 % от БВП.

7,6 млрд. лв. касови постъпления от ЕС

• **Общият размер на касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2022 г. е 7 590,0 млн. лв.

Фискалният резерв е в размер на 13,4 млрд. лв.

• **Фискалният резерв към 31.12.2022 г.** е в размер на 13,4 млрд. лв., в т.ч. 12,1 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 1,3 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.